

degradation of mankind, the loss of a person the meaning of life, the transformation of people into the substrate of the "information society."

Based on these ideas and approaches such Muslim globalization project is an important factor and generating support for alternative political processes in the world today, from the activities of extremist terrorist organizations and ending with the consolidated actions of the League of Arab States on energy and economic sanctions against the West.

Muslim globalization project has its advantages, which include the harmony of ideological and moral foundation, offensive, subordination of the mercantile aspirations spiritual principles, positive demographic dynamics, broad material and financial support. At the same time, this design has its own drawbacks. These include socio-cultural Limited Islamism (which is mainly based on the mass of people who have grown up in an Islamic cultural environment), excessive rigidity of his principles, which deters other cultures, the internal contradictions of the Islamic world, from the collision of the warring Islamic factions and ending the widening gap between elite steeped in luxury and social underworld. Against this background, the Western liberal project expresses the commitment to universal principles of freedom, equality and human rights.

Open clash between two obvious antagonists - Western and Islamic globalization project (third, implicit, the project has yet to ripen in South-East Asia), said that in a situation of deepening crisis processes that have engulfed the whole world, it is - more than a dangerous direction. Under these conditions, acute need to search for joint solutions efforts of Western and Eastern civilizations, the problems that the beginning of the XXI century have become a dominant concern of our time.

Key words: globalization, the Islamic religious revival, political modernization, the global East-West megacycle, post-industrial society, civilizational development.

УДК 321.02:124.5

В. І. ОНИЩЕНКО

ПОЛІТИЧНІ СВОБОДИ ЯК БАЗОВІ ЦІННОСТІ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Політичні свободи розглядаються як загально визнані, абсолютні, найвищі цінності, які безпосередньо впливають на розвиток політичного процесу в державі.

© ОНИЩЕНКО Віталія Іванівна – старший викладач Херсонського національного технічного університету

Ключові слова: політичні цінності, політичні свободи, демократія, держава, громадянське суспільство, політичний процес

Онищенко В.И. Политические свободы как базовые ценности развития политического процесса

Политические свободы рассматриваются как общепризнанные, абсолютные, наивысшие ценности, которые непосредственно влияют на развитие политического процесса в стране.

Ключевые слова: политические ценности, политические свободы, демократия, государство, гражданское общество, политический процесс.

Onishchenko Vitalia. Political freedom as the basic values of the political process

Political freedoms are regarded as generally recognized, absolute, highest values that directly influence the development of the political process in the state.

Key words: political values, political freedoms, democracy, the state, civil society, the political process.

Важливість даної теми пов'язана і з тим, що в період радикальних змін відбувається не тільки структурна криза політичних цінностей, але й якісно змінюється їх роль в еволюції суспільства. Нова ієрархія політичних цінностей, що формується, набуває функції аттракторів, свого роду вбудованих магнітів, які утримують суспільство в області хаосу або ж виводять його з цієї області і спрямовують до нового політико-культурного стану. Тому вивчення процесу формування і зміни політичних цінностей служить не тільки важливим індикатором реальності суспільної трансформації в цілому, але й дає змогу визначити тенденції розвитку соціально-політичних перетворень.

У цьому контексті політичні свободи є базовою суспільною цінністю, яку можна забезпечити у соціумі, спираючись на раціональний, правовий та морально-етичний підходи до аргументування. Останній полягає у підкресленні людського виміру свободи, необхідності встановлення цивілізованих меж свободі задля запобігання зловживання нею, знищення її чи переродження на анархію та свавілля як її крайніх проявів. Мораль, нрави, звичаї (як внутрішні регулятори) та закони, права інших людей (як зовнішні регулятори) разом у сукупності і визначають межі повноцінної свободи індивіда. Свобода повинна бути поміркованою, а поміркована свобода повинна підкорятися встановленим правилам, приборкуватися віруваннями, правами, законами.

Над цією проблемою досить успішно працюють українські вчені: О. Білий, О. Вишняк, Е. Гансова, А. Горбань, А. Горбачик, О. Донченко, І. Жданов, І. Кресіна, М. Лациба, С. Makeєв, М. Міщенко, В. Оссовський, Н. Паніна, І. Попова, І. Прокопчук, В. Романов, А. Ручка, О. М. Рябчук, В. Храмова, Б. Цимбалістий, Т. Шаповал та ін.

Відразу зауважимо, що політичні свободи – різновид соціальних свобод, що виявляється як сукупність політичних і правових норм і визначає соціально-політичний статус людини і громадянина, право на участь у вирішенні державних справ та можливість громадян захищати і відстоювати свої інтереси та права у визначеному законом порядку. Вони є пріоритетною цінністю суспільного життя, яка закріплена у конституціях, нормативно-правових актах багатьох сучасних демократичних, розвинених країн та у міжнародно-правових документах. Так, Конституція України 1996 р. права та свободи людини і громадянина проголошує найвищою соціальною цінністю, а їх утвердження та забезпечення визнається головним обов'язком держави¹.

У сучасній Україні ідеї політичної свободи гостро актуалізуються у зв'язку з переходом до демократичного, вільного, відкритого суспільства. Проблема входження України в співдружність високо розвинутих демократичних країн – це значною мірою проблема досягнення людьми феномена Свободи, причому досягнення на різних рівнях, у тому числі і на рівні здійснення державної стратегії реформування суспільства.

Людство вже накопичило значний досвід, пов'язаний з вирішенням цих питань у суспільствах з різними формами правління, рівнем масової свідомості та політичної культури.

Багато дослідників як минулої доби, так і сучасності, відводять свободі роль основної, базової цінності суспільного життя, з якою повинні бути узгоджені та якій повинні бути підпорядковані інші, хоча й не менш вагомі для людства цінності, такі як: демократія, рівність, справедливість, суспільний добробут тощо.

Так, відомий французький мислитель А. Токвіль, наприклад, неодноразово проголошував свою відданість високо гуманістичній ідеї людської свободи, яку розглядав як «джерело усякої моральної величі» Людини, підкреслюючи святість «свободи людського духу»². Політична свобода за словами Р. Даля є «предметом особливого піклування та вищою цінністю»³.

У стародавніх греків під свободою розуміли лише політичну свободу⁴, таким чином цей вид свободи виник найпершим. У ХУІІ-ХУІІІ ст. з'явилося розуміння індивідуальної свободи, яке у зв'язку із роз-

витком у цей період ідей конституціоналізму набуває правового оформлення у вигляді переліку прав та свобод, що згодом отримали назву ліберальних (недоторканість особи, житла, свобода слова, совісті, об'єднання, свобода переміщення, презумпція невинуватості тощо)⁵.

З розвитком цивілізації та утвердженням ідей гуманізму можна спостерігати наступні тенденції:

по-перше, розширюється суб'єктне коло осіб, що користується правами та свободами через знищення спочатку станових та аристократичних привілеїв (XVII-XIX ст.), майнових цензів (XX ст.), заборону національної, расової, статевої дискримінації (XX ст.);

по-друге, поруч з ідеєю негативної свободи, тобто «свободи від», що закріплена у ліберальних правах, утверджується у XX ст. ідея позитивної свободи, як «не менш значущої», «свободи до». Це порушує важливу проблему – матеріальних гарантій для забезпечення можливості користуватися своїми правами та свободами, тобто ідеї соціальних прав людини, яка поповнила ідею ліберальних прав: право на соціальний захист, на працю, на гідний рівень життя тощо;

по-третє, оскільки людство живе у поліідеологічному світі, свобода, як базова суспільна цінність, не може бути обґрунтована лише з позиції якоїсь однієї ідеології – класичного лібералізму, консерватизму чи доктрини демократії – і потребує підходу, що спирається на конвергенцію цінностей⁶.

У кожную добу, а особливо у періоди суспільних змін, свобода потребує не тільки практичного вирішення через інститути влади, а й що є не менш важливим, ціннісного наповнення. Це включає в себе політико-правове, морально-етичне, ідеологічне осмислення категорії „політичної свободи”. Нерідко до того ж виникає необхідність й у філософсько-психологічному осягненні феномену свободи. В цьому зв'язку перед вченими-суспільствознавцями – політологами, правознавцями, філософами, соціологами, істориками виникає ряд важливих питань: Що означає свобода для сучасної людини у сучасному світі? Яке місце відводиться свободі в ієрархії інших базових цінностей суспільства та людської цивілізації? Чи є більш вагомі цінності, заради яких можна було б хоча б частково пожертвувати свободою? Яким є зв'язок між рівнем моральності у суспільстві та формуванням суспільно-зрілої свободи? Яким чином менталітет впливає на прагнення до свободи, а головніше на можливість здійснювати та підтримувати у суспільстві свободу? Чим взагалі вимірюється рівень дійсної свободи у суспільстві: наявністю демократичних інститутів влади, суспільним добробутом або законодавчо закріпленими та реально за-

безпеченими правами, свободами та обов'язками особи у державі? Які чинники сприяють розвитку політичної свободи у суспільстві, а які її занепаду? Як забезпечувати певні рівні зовнішньої та внутрішньої свободи, необхідні для гармонійного розвитку людини? За допомогою яких чинників? Як реформаторам встановлювати межі свободи, за якими вона перетворюється на псевдосвободу (що особливо актуально у зв'язку із практикою соціальної держави)? Як запобігти негативним проявам політичної свободи?

Цей перелік питань можна було б істотно розширити та доповнити, але головним, як здається є те, що ціннісне осмислення чи переосмислення поняття політичної свободи на тлі суспільних змін, по-перше, активізує спроби вчених знов звернутися до аналізу політичної свободи та дати власне категоріальне обґрунтування цього поняття, а по-друге, викликає нагальну потребу ще раз визначитися й з вихідними науково-теоретичними, методологічними підходами до розгляду цієї категорії.

Аналізуючи публікації в сучасній науковій літературі, можна виділити наступні методологічні підходи до тлумачення свободи:

по-перше, розглядати свободу з позицій індивіда чи колектива, чи їх органічної єдності;

по-друге, з якими цінностями та яким чином (паритет/пріоритет) узгоджувати свободу у суспільстві;

по-третє, якому виду свободи надавати перевагу при реалізації у суспільстві (зовнішній чи внутрішній стороні, індивідуальній чи суспільній свободі);

по-четверте, обґрунтовувати свободу з позицій дозволяючого підходу, коли у законі чітко визначено, що людина має право робити, чи з позицій обмежувально-упереджувального підходу, коли у законі встановлена заборона на певні дії і свобода безпосередньо виходить від умовчання закону.

Безперечно, виникають питання, яким повинно бути співвідношення дозволеного та забороненого у суспільстві? Але що таке сфера дозволеного? Чи це все, що прямо не заборонено законом (підвалини лібералізму), чи це все, що прямо прописано у законі (підвалини тоталітаризму).

Як зазначав А. Веллмер, тлумачити ідею свободи з точки зору індивіда чи з точки зору колективу – це дві різко протилежні антропологічні концепції. Це означає дати відповідь на питання: «Де міститься первинна свобода?» вільні та рівні особи об'єднуються між собою у суспільне ціле і суспільна свобода похідна від свободи індивідів.

Чи навпаки? Свобода властива лише суспільному цілому, бо особа може реалізувати свою свободу та стати індивідом лише у спілкуванні з іншими людьми, у колективі через процеси соціалізації. На думку А. Веллмера, саме комуналістський підхід був визначальним для методологічних засад тлумачення категорії політичної свободи мислителів XIX століття. При цьому А. Веллмер⁷ переконливо вказував на такі істотні риси, зокрема, токвілевого розуміння свободи як: ідея рівного права індивідів брати участь у процесі формування та вибору свого колективного життя, що походила з принципу народовладдя; ідея індивідів, що узгоджено діють при рішенні спільних суспільних справ.

А. Токвіль дійсно надавав величезного значення розвитку форм участі народу у політиці, показуючи роль партій, асоціацій у суспільному житті. Об'єднану силу громадян, як більш ефективну та дієву, він протиставляв урядові. Безперечно, що ідея колективної свободи знайшла своє обґрунтування у його творчості. Однак якщо визначати її конкретний зміст та обсяг у працях мислителя, то на відміну від радикальних прибічників ідеї колективної свободи, представниками якої були Руссо, Мельє, Маблі, Мореллі, бабувісти А. Токвіль був глибоко переконаний, що суспільна свобода складається з суми свобод окремих індивідів. Він вважав, що сильна нація не може бути утворена з індивідуально слабких, нікчемних, малодушних, млявих громадян⁸. На це звертає увагу М. Карєєв, який зараховував Токвіля до кола прибічників принципу індивідуальної свободи⁹.

Отже два різних вчених – А. Веллмер та М. Карєєв – дали, здавалось би, два протилежних визначення поняття політичної свободи у творчості А. де Токвіля. Насправді, ж, ці дослідники вельми рельєфно лише підкреслили різні аспекти, які утворюють сукупну єдність у методологічному підході до поняття політичної свободи. Що ж до А. Токвіля, то можна казати навіть про органічне поєднання індивідуалістсько-комуналістських рис у інтерпретації свободи французьким вченим. Індивідуалістське тлумачення свободи мало корінням ліберальний світогляд Токвіля. На його думку, за умов демократії, одним з основних принципів якої був принцип колективізму навіть об'єднуючись у колективне ціле як невеликого розміру – асоціації, партії - , так і у суспільство чи державу, особа не втрачає індивідуальності, певної незалежності і сама повинна вирішувати форму власної індивідуальної політичної участі у колективній справі.

Узагальнюючи науково-теоретичні здобутки сучасної політичної та положення творчої спадщини минулого, як здається, вивчати сво-

боду необхідно у єдності таких її структурних компонентів як: «зовнішня» сторона чи «свобода від» та «внутрішня» сторона чи «свобода до». Подібного виокремлення елементів свободи дотримуються у своїх працях Р. Арон, І. Берлін, А. Веллмер, А. Ракітов, Е. Фром.

Визначимо загальні ідейно-теоретичні положення, що висвітлюють ціннісний аспект зовнішньої свободи, тобто «свободи від». Свобода є необхідною у суспільстві, бо приносить користь усім без винятку верствам та станам. Ті, хто при владі, можуть заздалегідь передбачити ймовірні політичні конфлікти та точки напруження. Народ отримує гарантії своїх прав. Крім того, невеликі суспільні потрясіння, що через існування та функціонування політичної свободи завжди супроводжують вільні цивілізовані країни, привчають суспільну думку бути розважливою, поміркованою та застерігають її від радикальних раптових вибухів, так як щоденне користування легальною свободою перешкоджає спробам зловживати нею.

Морально-етичний підхід до обґрунтування цінності свободи полягає у підкресленні людського виміру свободи. Лише дух свободи здатний допомогти людині відчувати свою велич, значущість, неповторність, індивідуальність. Відсутність свободи у суспільстві призводить до того, що індивідууми «дрібнішають», «нівелюються», «кожний громадянин, ставши подібним до всіх решти, розчиняється у натовпі», «обличчя індивідуума стає подібним до невиразної пересічної фізіономії маси»¹⁰. Але ідея самоцінності, унікальності людини категорично не означає, що під свободою можна розуміти всездозволеність, свавілля, «право роботи абсолютно все, що бажається»¹¹. Тому цілком природно постає проблема необхідності встановлення цивілізованих меж свободі задля запобігання зловживання нею, знищення її чи переродження на анархію та свавілля як її крайніх проявів. Мораль, нрави, звичаї (як внутрішні регулятори) та закони, права інших людей (як зовнішні регулятори) разом у сукупності і визначали межі повноцінної свободи індивіда. Свобода повинна бути поміркованою, а «поміркована свобода повинна підкорятися встановленим правилам, приборкуватися віруваннями, правами, законами»¹².

Розширення сфери повноважень держави понад встановлені рамки є необґрунтованим втручанням у життя суспільства, що нерідко супроводжується встановленням патерналістської політики «опікування» інтересів суспільства та окремої людини а, врешті-решт, призводить до обмеження прав особи надто вузькими рамками. Ідея захисту індивідуальної свободи особи повинна вирішуватись через обґрунтування меж втручання держави у діяльність суспільства та

суспільства у життя індивіда. Особа та держава – дві автономні області. Щоб забезпечити гарантії індивідуальної свободи, необхідно насамперед встановити за державою достатньо широкі, проте чітко та конкретно визначені, повноваження: зовнішня політика; підтримка свободи у суспільстві через створення режиму законності та правопорядку.

Економіка, внутрішня політика, наука, освіта, культура – простір для реалізації вільних автономних громадян. Розмежування сфери функціонування держави та суспільства повинно відбуватись через визнання сили, ефективності, дієвості за об'єднаною силою громадян більш ніж за урядом. Суспільство, у свою чергу, має право певним чином обмежувати свободу індивіда лише у двох випадках: а) коли особа своїми діями загрожує суспільству; б) коли необхідно застосувати допомогу цієї особи у загальній суспільній справі¹³. Тобто, необхідно виокремити незалежну особу та окреслити межі втручання в її діяльність і приватне життя не тільки з боку держави, суспільства, а й маси, «більшості». Вільний, автономний індивід високо відповідальний за свою долю перед самим собою, суспільством, державою. Сама свобода не може не мислитися як відповідальність за власні дії.

Крім зовнішньої сторони свободи, «свободи від» тиску на індивіда з боку держави, суспільства, має А. Токвіль висловив своє розуміння значущості проблеми внутрішньої сторони свободи чи «свободи до». Гостро відчуваючи недостатність забезпечення у суспільстві лише зовнішньої сторони свободи, він зазначав, «щоб бути вільним, необхідне бажання бути вільним!»¹⁴. На його думку, це піднесене, глибоке, високе почуття необхідно відчувати, вистраждати. Його марно пояснювати дрібним, пересічним душам, які ніколи не почували смаку до свободи. Сама свобода є настільки дорогоцінним та необхідним благом, при втраті якого всі решта суспільних цінностей не в змозі замінити її. Тим самим мислитель не тільки виокремив внутрішню сторону свободи, а й виявив її пріоритетність порівняно із зовнішньою стороною свободи.

Свобода є багатомірним поняттям і, з одного боку, це дає можливість, виокремити різні види свободи, а з іншого, акцентувати увагу на проблемі можливого конфлікту між різними видами свободи. Питання конфлікту між видами свободи на сьогодні є не достатньо вивченим у науковій літературі. На загально-теоретичному рівні ця вельми серйозна, глибока проблема отримала розробку у різних аспектах у творах таких визнаних мислителів, як: Б. Констан, Р. Арон, І. Берлін, Дж. Ролз. А сутність конфлікту полягає не лише у ймовір-

ному зіткненні, суперечності між видами свободи, а й у можливості реалізації у суспільній практиці одного типу свободи за рахунок знехтування, ущемлення іншим типом свободи.

Якщо узагальнити здобутки мислителів минулого та дослідників сучасної політології, то свободу можна було б класифікувати:

1) за формою: свободу поділяють на негативну або «свободу від» та позитивну, тобто «свободу до». Негативна свобода полягає у відсутності нездоланних перешкод для реалізації особою своєї волі, відсутності будь-якого тиску, примушення, нав'язування зовнішньої волі. Негативна свобода закріплюється у правах та свободах громадян. Позитивна свобода полягає у спроможності людини на основі знань, власного досвіду та переконань здійснювати за власним вибором певну діяльність, яка реалізується у користуванні правами, свободами, здійсненні обов'язків відповідальності за власні дії.

2) за суб'єктом: свобода поділяється на особисту, де носієм свободи виступає індивід (свобода слова, об'єднань, совісті, недоторканість особи тощо) та суспільні, де носієм свободи виступає народ в цілому, і яка реалізується у принципах народного суверенітету.

3) за сферою прояву у суспільстві: свобода може бути економічна, політична, культурна, релігійна тощо.

4) за рівнем інституційно-правового закріплення у суспільстві: свобода може бути реально забезпечена та декларативна, тобто псевдосвобода.

5) за ідеологічним обґрунтуванням можна виокремити наступні тлумачення свободи: ліберальне, демократичне, анархічне, тоталітарне. Ліберальна парадигма тлумачення свободи ґрунтується на формально-правовій рівності, індивідуалізмі, незалежності, обґрунтуванні переважно негативної свободи, розумінні справедливості як воздання по заслугах, а спільного блага як добробуту більшості. Парадигма демократичного тлумачення свободи виходить із соціальної рівності, соціальної справедливості – позитивної свободи, а отже намаганні забезпечити матеріально-правові гарантії та можливості користуватися індивідам своїми правами та свободами. Анархістське тлумачення полягає у протиставленні свободи, закону та права як несумісних явищ. Свобода можлива лише поза сферою державно організованого суспільства у вигляді самоврядних тенденцій, бо закон та інститути влади обмежують, звужують свободу. Парадигма тоталітарного тлумачення свободи полягає в обґрунтуванні фактичної рівності, ідеї колективізму; первинним вмістилищем свободи вважається колективне ціле, тобто саме держава наділяє своїх громадян свобо-

дою, звідси значна увага до розробки політичної свободи і нехтування особистою свободою, значний акцент на позитивній свободі, причому «свобода до» мислиться як дозволена, регламентована безальтернативна поведінка.

б) за персоніфікацією свободи у вигляді вільного акту волевиявлення людини, що дозволяє виокремити наступні стадії: а) зовнішню свободу, тобто відсутність нездоланих зовнішніх перешкод, що унеможливають здійснення людиною своєї волі; б) внутрішню свободу, що полягає у наявності знань, досвіду, морально-ціннісних настанов та світоглядних орієнтирів, що формують інтереси і потреби особи та розуміння шляхів їх вирішення; в) наявність вибору та його здійснення через прийняття рішення на основі власної волі; г) почуття відповідальності за прийняте рішення та його наслідки.

Узагальнюючи сутнісні риси політичної свободи як цінності суспільного розвитку можемо зробити наступні висновки. По-перше, вивчення політичної свободи має відбуватись у нерозривному зв'язку з ідеєю права, закону як матеріальних форм зовнішнього існування свободи у суспільстві та аналізі внутрішніх опор свободи – політичного менталітету, політичної культури; по-друге, політична свобода є багатомірним поняттям яке можна класифікувати: а) за формою (негативна та позитивна свобода); б) за суб'єктом (особиста та суспільна); в) за сферою (політична, економічна, духовна). При цьому, необхідно запобігати ймовірним конфліктам різних видів свободи; по-третє, політична свобода є базовою суспільною цінністю, яку можна забезпечити у соціумі, спираючись на раціональний, правовий та морально-етичний підходи до аргументування.

У процесі розвитку людства політична свобода стала однією із загальновизнаних, абсолютних, найвищих соціальних цінностей. Її визнання та практичне здійснення є основним критерієм і першоосновою відкритого громадянського суспільства, демократичної, соціальної, правової держави. Це є неодмінною умовою функціонування всіх інших видів свобод, оскільки вони становлять основу системи демократії і виступають гарантією громадянських, індивідуальних, соціально-економічних прав; запорукою свободи від втручання держави в особисте життя людини.

1. Конституція України : Закон України "Про внесення змін до Конституції України". – К. : Велес, 2005. – С.6-14. 2. Токвиль А. де. Демократия в Америке : пер. с франц. / Токвиль А. де. – М. : Прогресс, 1992. – С. 33. 3. Даль Р. Введение в экономическую демократию / Даль Р. ; пер. с англ. – М. : Наука, 1991. – С.17.

4. *Політологічний* енциклопедичний словник / упорядник В.П. Горбатенко ; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – К. : Генеза, 2004. – С. 593. 5. *Політологічний* словник : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. М.Ф. Головатого та А.В. Антоноюка. – К. : МАУП, 2005. – С. 430. 6. *Політологічний* енциклопедичний словник / упорядник В.П. Горбатенко; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – С.593-594. 7. *Веллмер А.* Модели свободы в современном мире / А. Веллмер // Социологов Социология. Антропология. Метафизика. – Вып. 1. Общество и сферы смысла ; сост. и общая редакция В.В. Винокурова и А.Ф. Филиппова. – М. : Наука, 1991. – С. 21. 8. *Токвиль А.* де. Цит. работа. – С. 503. 9. *Кареев Н.* Происхождение современного народно-правового государства / Кареев Н. – СПб. : Изд-во "XX век", 1908. – С. 496. 10. *Токвиль А.* де. Цит. работа. – С. 482, 502. 11. Там же. – С.72. 12. *Воспоминания* Алексиса Токвиля : пер. с франц. – М. : Изд-во К.Т.СоЗОдатенкова, 1893. – С. 74. 13. *Токвиль А.* де. Цит. работа. – С. 68. 14. Там же. – С. 189.

Onishchenko Vitalia. Political freedom as the basic values of the political process

Political freedoms are considered as a kind of social freedom, manifested as a set of political and legal norms and defines socio-political status of man and citizen, the right to participate in public affairs and the ability of citizens to protect and defend their interests and rights in the procedure determined by law. They are the priority value of social life that is enshrined in the Constitution, legal acts of many modern democratic and developed countries and in international legal document.

In modern Ukraine the idea of political freedom sharply actualized in the transition to a democratic, free and open society. The problem of Ukraine's joining the commonwealth highly developed democracies - is largely a problem of understanding the phenomenon of people of Liberty, and comprehension at different levels, including at the level of state strategy of reforming society.

It is emphasized that humanity has accumulated considerable experience with solving these issues in societies with different forms of government, the level of mass consciousness and political culture. Many researchers as the last day and our time, the role of freedom assign basic, basic values of social life, which must be agreed upon and which shall be subject to the other, though no less important for human values, such as: democracy, equality, justice, social welfare and so on.

Analyzing the problem posed by directly based on such renowned scientists as A. de Tocqueville, Dahl, A. Vellmer, Aron, I. Berlin, Rakitova A., E. Frome, B. Constant, J. Rawls.

The article defines the common ideological and theoretical positions that highlight value aspect of freedom "freedom to" and "freedom from." The author emphasizes that freedom in society is necessary for benefits to all without exception layers and

states. Those in power can predict the likely political conflicts and points of tension. The people obtains guarantees their rights. In addition, small social upheavals that because of the existence and functioning of political freedom always accompany the free civilized country accustom public opinion to be sensible, moderate it warned of drastic sudden explosions as the daily use of legal freedom hinders attempts to abuse it.

Summarize the achievements of past thinkers and researchers of modern political science, the author classifies freedom:

1) in the form: the freedom to share the negative or "freedom from" and positive, in "freedom to."

2) the subject, divided into personal freedom, where freedom advocates individual carrier.

3) the scope of manifestation in society: freedom can be economic, political, cultural, religious and so on.

4) the level of institutional and legal consolidation in society: freedom can really be secured and declaratory, in freedom.

5) for ideological justification can highlight the following interpretation of freedom, liberal, democratic, anarchic, totalitarian.

6) for the personification of freedom in a free act of the will of man.

Summed. First, the study of political freedom should take place in close connection with the idea of law as the law of the external material forms of existence in society of freedom and analyzing internal supports freedom - political mentality, political culture; secondly, political freedom is a multidimensional concept. This is necessary to prevent likely conflicts of different kinds of freedom; Thirdly, political freedom is a basic social value, which can be achieved in a society based on rational, legal, moral and ethical approaches to reasoning.

Key words: political values, political freedoms, democracy, the state, civil society, the political process.